

سخن فصل

همیشه این پرسش مطرح است که آیا دانشگاهها فرهنگ‌سازند یا فرهنگ‌سوزند! برخی معتقدند اگر دانشگاهها بر محتوای فرهنگ جامعه تأثیر گذار باشند و در راستای تحکیم فرهنگ حاکم جامعه تلاش کنند و آن را تقویت کرده و اصلاح و تکامل بخشند و همگام با تحول نوآورانه و روزآمد، ضمن حفظ ارزشهای مطلوب بومی و محلی، مسیر کمال را نشان دهند، چنین دانشگاهی در فرهنگ‌سازی ایفای نقش مطلوب داشته است. فرهنگ پدیده‌ای فردی نیست، بلکه از تعامل افراد با اجتماع در یک فرایند رفتاری دوسویه، آموختن دانش، یافتن نگرش، رفتار فردی، رفتار گروهی، رفتار سازمانی و رفتار اجتماعی به صورت داوطلبانه یا الزام‌پذیر حاصل می‌شود و اجزای مادی و غیر مادی را به طور منسجم از ارزشها و هنجارها، باورها، اعتقادات، آداب، رسوم، دانش، اطلاعات و خبر تا کالاهای مصرفی، ابزارها، فناوری‌ها و میراث فرهنگی، از نسلی به نسلی دیگر پوشش می‌دهد. حال در این دایره بسط از مفاهیم فرهنگی و اجزای درگیر اجتماعی در تحقق غنا بخشیدن به آن، پرسشهای بسیاری مطرح می‌شود؛ از جمله اینکه:

- اینکه افراد امروز انسانی سازمانی‌اند یا در سازمانها به دنیا می‌آیند و زیست می‌کنند و می‌میرند، تا چه حد متأثر از فرهنگ می‌شوند و تا چه حد بر فرهنگ اثر می‌گذارند؟ و سازمانهایی که محوریت فرهنگی دارند، مانند دانشگاه، تا چه حد در این تعامل اثر می‌پذیرند و اثر می‌گذارند؟
 - با توجه به کار سخت مدیریت نظامهای اجتماعی به ویژه در عرصه فرهنگی جوامع انسانی، همچنین تمایل اداره‌کنندگان جوامع به کنترل فرهنگ اجتماعی از یک سو و ماهیت سخت کنترل‌پذیری فرهنگی از سوی دیگر، به دلیل تهاجم رسانه‌ای و طبع قیدناپذیر انسانی و اجتماعی، چگونه می‌توان فرهنگ را پدیده‌ای قابل مدیریت نمود و در آن نفوذ کرد و عناصر محتوایی آن را ترسیم کرد و بهبود داد؟
 - با توجه به تعدد سازمانها و نهادهای فرهنگ‌ساز در کنار دانشگاه، مانند صدا و سیما، نهادهای نظامی، اقتصادی و سیاسی و مبلغان و مروّجین، از چه تعاملهایی باید بهره جست؟
 - فرهنگ‌سازی و فرهنگ‌سوزی دانشگاه را با چه شاخصهایی باید سنجید؟ معیارهایی مانند منافع ملی، خردگرایی، مردم‌سالاری و الگوپذیری، در قلمرو کدام مفهوم فرهنگ‌سازی یا فرهنگ‌سوزی است؟
- کنکاش، تحلیل و یافتن پاسخ بحثهای مذکور، رسالت این نشریه را بسیار سنگین می‌کند و همت اندیشمندان و محققان می‌تواند در تحقق این رسالت یاری‌رسان باشد.

سیدرضا سیدجوادین
سر دبیر